

Методична лабораторія

«Самоаналіз проведення уроку»

Урок – клітинка педагогічного процесу. В ньому, як сонечко в краплинці, відзеркалюються всі його складові. Якщо не вся, то значна частина педагогіки концентрується в уроці М.Н.Скаткін

Сильним, досвідченим стає той педагог, який уміє аналізувати свою працю...

В. О. Сухомлинський

Мета

заняття:

- *закріпити уявлення про форми аналізу та самоаналізу уроку;**
- *формувати навички проведення самоаналізу уроку.**

Самоаналіз уроку —

це умовне розкладання проведеного уроку на його складові з глибоким проникненням в їх сутність, задачі з метою оцінки кінцевого результату своєї діяльності шляхом порівняння запланованого із здійсненими з урахуванням успіхів учнів.

Проведення самоаналізу уроку дозволяє вчителю розв'язати ряд важливих завдань:

- * учитель краще усвідомлює систему своєї роботи, швидше освоює на практиці методику вибору й обґрунтування оптимального варіанта навчання;**
- * самоаналіз робить учителя більше психологічно захищеним та впевненішим у собі;**
- * самоаналіз поліпшує якість планування наступних уроків, стимулює розвиток творчого мислення й діяльності вчителя, заощаджує час планування.**

Основні недоліки аналізу та самоаналізу уроку

- **Безсистемний характер аналізу;**
- **Надто загальні зауваження;**
- **Прагнення переказати урок;**
- **Виділення на перший план несуттєвих недоліків та переваг;**
- **Нерішучий характер аналізу (Наприклад: «Важко пояснити доцільність вибору тих чи інших методів навчання, структури уроку, їх обумовленість змісту навчального матеріалу» тощо).**

СХЕМИ САМОАНАЛІЗУ УРОКІВ

Схема 1

Питання

- 1 **Яке місце цього уроку в темі, розділі, курсі? Його зв'язок із попередніми уроками?**
 - 2 **Які особливості класу було враховано під час планування уроку?**
 - 3 **Які завдання планувалося вирішувати на уроці? Цим влаштував такий вибір завдання?**
 - 4 **Чим влаштував вибір структури та типу уроку?**
 - 5 **Чим влаштував вибір змісту, форми та методів навчання (за елементами уроку)?**
 - 6 **Які умови (навчально-матеріальні, гігієнічні, морально-психологічні, естетичні й тимчасові) було створено на уроці? Наскільки вони сприяли успішній роботі?**
 - 7 **Чи були відхилення від плану уроку? Чому? Які самі? До чого вони призвели?**
 - 8 **Як можна оцінювати результати уроку? Чи вирішено його завдання? Чи не було перевантаження учнів?**
-
- 9 **Які висновки на майбутнє можна зробити за результатами уроку?**

Схема 2

№	Питання
1	Загальна структура уроку
2	Реалізація основної дидактичної мети уроку
3	Розвивальний аспект уроку
4	Дотримання основних принципів дидактики
5	Методи навчання
6	Виховний аспект уроку
7	Учитель на уроці
8	Робота учнів на уроці
9	Гігієнічні умови на уроці

Основна дидактична мета уроку: його місце в системі уроків у темі, основні моменти уроку, дозування часу, дотримання основних вимог до оформлення кожного уроку, ефективність використання часу на уроці

Виконання вимог програми, співвідношення матеріалу, поясненого на уроці й даного на самостійну роботу, організація сприйняття, уваги, пізнавального інтересу, організація первинного закріплення матеріалу, перевірка якості ЗУН, використання розділу та програм, вимоги до знань: опитування учнів – принцип виклику, диференційовані завдання, використання орієнтовних норм оцінок учнів, даних у програмах

Залучення учнів до здійснення основних розумових операцій, подолання посильних труднощів, розвиток пізнавальної самостійності й послідовності, науковості зв'язку теорії з практикою, міцність знань

Принцип наочності, свідомості й активності в роботі вчителя й учнів, доступності й посильності, систематичності й послідовності, науковості зв'язку теорії з практикою, міцність знань

Методи ведення нового матеріалу, закріплення та вироблення вмінь та навичок, контролю; відповідність методів загальної спрямованості навчання дидактичній меті, специфіці навчального предмета; залежність вибору методів навчання від матеріальної оснащеності шкіл

Використання виховних можливостей змісту навчального матеріалу, формування світогляду, зв'язок із життям, виховання сумлінного ставлення до праці, навчання, використання виховної можливості оцінки, виховний вплив особистості вчителя

Підготовка до уроку, роль конспектів, види діяльності на уроці, контакт із класом, індивідуальний підхід до учнів, значення предмета, захопленість ним, зовнішній вигляд учителя

Підготовка учнів до уроку, активність на різних етапах уроку, види діяльності, культура мови, дисципліна, ставлення до предмета, вчителя; динаміка працездатності, моменти найвищої активності, зниження працездатності, їхні причини, рівень сформованості вміння вчитися

Приміщення, його оснащеність, меблі, дотримання принципу розташування, розклад на цей день, тривалість і характер проведення змін, вплив гігієнічних умов на динаміку працездатності на уроці

Схема 3

№	Питання
---	---------

1	Яке місце уроку в темі, розділі, курсі? Як цей урок пов'язаний із попередніми, як цей урок «працює» на наступні уроки? Який тип уроку?
2	Які особливості учнів було враховано під час планування певного уроку?
3	Які завдання вирішували на уроці: освітні, виховні, розвивальні? Чи було забезпечено їхній взаємозв'язок? Які завдання були головними? Як враховано особливості класу?
4	Чи раціонально було розподілено час, відведений на всі етапи уроку? Чи логічно є «зв'язка» етапів уроку?
5	Чи доведено головне, істотне на уроці?
6	Яке поєднання методів навчання обрано для розкриття нового матеріалу?
7	Яке поєднання форм навчання було обрано для розкриття нового матеріалу і чому?
8	Доцільність диференційованого підходу до учнів? як він здійснювався?
9	Як було організовано контроль засвоєння знань, умінь і навичок? У яких формах і методах реалізується?
10	Як використано на уроці навчальний кабінет, які засоби навчання?
11	За рахунок чого забезпечено в класі висерку працездатність школярів упродовж усього уроку, як було підтримано сприятливу психологічну атмосферу, спілкування?
12	Чи вдалося цілком реалізувати всі заплановані завдання? Якщо не вдалося, то чому? Як учитель планує виконати нереалізоване?

Схема 4

№	Етапи самоаналізу
1	Охарактеризувати клас
2	Назвати тему уроку, вказати її місце в загальній системі інших уроків і тем
3	Визначити рівень складності досліджуваної теми та її труднощі для даного класу
4	Назвати триєдину мету уроку, зіставивши її з кінцевим результатом, отриманим у ході проведення уроку (навести аргументи)
5	Висловити свою думку про тип уроку та його відповідність дидактичній меті
6	Назвати етапи та показати, яким чином було вирішено дидактичне завдання на кожному з них
7	Коротко охарактеризувати використані на початку уроку методи навчання, їх відповідність досліджуваному матеріалу та способом організації діяльності учнів, зіставивши це з отриманими результатами – якістю знань учнів
8	Визначити найкращі та невдалі місця в уроці
9	Зробити загальний висновок і поставити оцінку

Складові самоаналізу уроку

1 Оцінка загальної структури уроку.

До якого типу уроку може бути віднесений даний урок?
Яке місце уроку в темі, розділі курсі?
Чи чітко виділені елементи уроку даного типу і чи правильно визначена дозування часу, що відводиться на кожну частину уроку?

2 Реалізація основної дидактичної мети уроку

Чи всі вимоги програми по даній темі отримали відображення на уроці?
Наскільки активними були учні при ознайомленні з новим матеріалом (сприйняття, розуміння, пробудження пізнавального інтересу)?
Чи вірно продумана методика вирішення окремих блоків нового матеріалу?
Як і що слід змінити у вивченні нового матеріалу і чому?
Чи мала місце організація первинного, супутнього закріплення (в процесі ознайомлення з новим, на спеціально виділеному етапі уроку)?
Як здійснювалася перевірка якості знань, умінь і навичок учнів (яким було охоплення учнів, принцип виклику)?

Складові самоаналізу уроку

3	Здійснення розвитку учнів у процесі навчання.	Чи мало місце залучення учнів в основні розумові операції (аналіз, синтез, узагальнення, класифікація, систематизація)? Чи здійснювалися внутрішньопредметні та міжпредметні зв'язки? Чи були використані прийоми розвитку творчого мислення? Чи повідомлялася на уроці будь-яка інформація для загального розвитку? Чи мав місце естетичний розвиток учнів?
4	Виховання в процесі уроку	Наскільки були використані виховні можливості змісту навчального матеріалу? Яка робота велася з формування світогляду? Як забезпечувався на уроці зв'язок навчання з життям? Чи були використані виховні можливості оцінки знань?
5	Дотримання основних принципів дидактики	Чи правильно була організована діяльність вчителя і діяльність учнів з позиції реалізації принципів навчання?
6	Вибір методів навчання.	Чи були дотримані загальні вимоги до вибору методів навчання (в залежності від загальної цільової спрямованості, корекційної спрямованості уроку, дидактичній цілі, специфіки навчального матеріалу, предмета, віку та індивідуальних особливостей учнів)?

Складові самоаналізу уроку

7	Робота вчителя на уроці.	Які види діяльності вчителя мали місце на уроці і в якому співвідношенні (мовна діяльність, слухання, записування, допомога учням)? Чи вдалося досягти повного контакту з класом?
8	Робота учнів на уроці.	Якою була активність учнів на різних етапах уроку? Якими були види діяльності учнів на уроці? Чи зверталася увага на культуру праці? Яка дисципліна була на уроці і чому?
9	Гігієнічні умови уроку.	Чи достатня освітленість класної кімнати? Чи розсаджені учні з урахуванням їх здоров'я, зросту, успішності?
10	Деякі соціальні завдання.	Завдання, пов'язані з рішеннями педради, засіданнями педагогічних консиліумів.

Пам'ятка-алгоритм для самоаналізу уроку

1. Який був задум уроку й чому?
2. Яке місце уроку в темі, розділі, курсі? Як він пов'язаний із попередніми, на що в них опирається? Як були враховані особливості уроку, його специфіка?
3. Як був визначений тип уроку й чому?
4. Які особливості учнів були враховані при підготовці до уроку й чому?
5. Які завдання ставилися на уроці й вирішувалися й чому?
6. Чому була вибрана саме така структура уроку?
7. Обґрунтування ходу уроку, діяльність учителя й учнів. Чому був зроблений акцент саме на даному змісті, обраний саме такий зміст методів, засобів і форм навчання? Як здійснювався диференційований підхід до учнів на уроці? Як здійснювалося управління навчальною діяльністю школярів (стимулювання, організація, контроль, оцінка, робота над помилками й чому)?
8. Які умови були створені для проведення уроку (навчально-матеріальні, психологічні, гігієнічні, естетичні). Як здійснювалася економія часу?
9. Чи були відхилення від цього плану в ході уроку, якщо так, то чому?
10. Чи вдалося вирішити на необхідному рівні поставлені завдання й уникнути при цьому перевантаження учнів?
11. Самооцінка уроку (які причини невдач і недоліків проведеного уроку; які висновки з результатів уроку необхідно зробити на майбутнє).

САМОАНАЛІЗ УРОКУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Тема уроку: *Не з прикметниками*

Місце уроку в системі роботи з української мови.

Це один із уроків теми «Прикметник».

Мета уроку: *повторити й поглибити знання учнів про способи творення прикметників, зокрема про префіксальний спосіб; сприяти зміцненню навичок правопису прикметників з часткою не разом і окремо та позначати відповідні орфограми, пояснювати їх за допомогою орфографічних правил; формувати загальнопізнавальні вміння правильно писати прикметники з вивченою орфограмою; розвивати творчі вміння зіставляти, порівнювати, моделювати й конструювати мовні явища; за допомогою мовленнєво-комунікативного дидактичного матеріалу виховувати у школярів любов до оточуючого їх світу.*

САМОАНАЛІЗ УРОКУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Тип уроку: *вивчення нового матеріалу*

Загальна оцінка проведеного уроку, раціональність розподілу часу на окремі види роботи.

Урок проведений на належному науковому і методичному рівні. При плануванні та проведенні уроку я дотримувалася загальнодидактичних вимог. Тип та структура уроку відповідають його цілям та завданням. Обрані шляхи досягнення мети, комплекс прийомів, завдань сприяли реалізації поставленої мети: сприяти зміцненню навичок правопису прикметників з часткою не разом і окремо та позначати відповідні орфограми, пояснювати їх за допомогою орфографічних правил. Планування та проведення уроку в цілому відповідає логіці навчального процесу. Структурні компоненти уроку визначені із урахуванням психологічних закономірностей засвоєння знань. Розподіл часу на уроці не відповідав запланованому у конспекті, тому що на уроці актуалізація опорних знань учнів зайняла більше часу, ніж я припускала. З цієї причини я не встигла виконати всі заплановані вправи, але найголовніші етапи уроку були проведені у необхідному обсязі.

САМОАНАЛІЗ УРОКУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Темп уроку був занадто швидкий для деяких учнів, але це не вплинуло на засвоєння та закріплення нової теми. Швидкий темп уроку сприяв підвищенню активності учнів у процесі уроку. Урок розпочався з мотивування активної діяльності учнів на уроці. Я попередила та оголосила форму проведення уроку української мови та правила поведінки на ньому. Також розповіла про «бонуси», які учні отримували за правильні відповіді протягом уроку. «Бонуси» визначили оцінку, поставлену наприкінці уроку. Я приділила значну увагу актуалізації опорних знань та умінь учнів, забезпечивши теоретичне підґрунтя наступної роботи. Це дало можливість полегшити сприйняття нового матеріалу. Далі я допомогла учням визначити тему та мету уроку. Вивчення нового матеріалу розпочалося із сприйняття та первинного усвідомлення його учнями. Я пояснила новий матеріал за допомогою таблиці. Але краще б було дати можливість учням самостійно розібратися з новим матеріалом та застосувати знання на практиці. Закріплення знань відбувалося у процесі виконання таких вправ: розподільний диктант, творчий диктант, дослідження-відновлення. Учні пригадали загальноживані фразеологізми та шляхи їх використання у повсякденному житті. Наприкінці уроку учні підвели підсумки. Узагальнили та систематизували інформацію про те, що нового дізналися на уроці, що повторили. Також учні сказали, що найбільше сподобалося на уроці, які форми роботи та методи. Це були активні та інтерактивні методи навчання.

САМОАНАЛІЗ УРОКУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Рациональність, доцільність, ефективність методів, прийомів, дидактичного матеріалу та форми організації діяльності учнів.

Використані методи та прийоми були ефективними, бо сприяли сприйняттю та засвоєнню набутих знань протягом уроку. На етапі мотивації навчальної діяльності, була створена певна емоційна атмосфера уроку та психологічний настрій учнів, за допомогою інструктажу щодо форми проведення уроку. На етапі актуалізації опорних знань, учні пригадали вже вивчену тему за допомогою ігрового методу «як на іспиті». Учням дуже сподобалась ця вправа, всі хотіли витягнути «білет». Далі я допомогла сформулювати тему та мету уроку. Таким чином, учні поставили перед собою завдання, що вони повинні виконати на уроці, що нового дізнатися, що закріпити. На етапі сприйняття та засвоєння нового матеріалу, я не дуже вдало обрала шлях пояснення правила. Я запланувала такий метод як пояснювальне слово вчителя за допомогою таблиці, але зараз розумію, що краще б було, якщо учні самостійно розглянули та пояснили його мені. Для закріплення вивченого правила, я обрала такі методи, як розподільний диктант, творчий диктант, дослідження-відновлення. Використані методи сприяли кращому засвоєнню нової інформації учнями. Проведення цих вправ мало форму гри, що зосереджувало увагу учнів на ході уроку та сприяло їх зацікавленості. Завдання до всіх вправ були роздруковані на картках, що полегшило сприйняття інструктажу та змісту вправ учнями.

САМОАНАЛІЗ УРОКУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Основні засоби навчання, їх доцільність та ефективність.

Основним засобом навчання на уроці був дидактичний матеріал, який полегшив роботу учнів. Він містив таблицю з поясненням нової теми та систему вправ для закріплення вивченого матеріалу. Вправи були розташовані за принципом «від легшої до найважчої». Також дидактичний матеріал містив додаткові вправи для сильних учнів, які швидше виконали попередніх вправи, учні могли виконати це завдання на найвищій бал. Таким чином, здійснювався диференційований підхід до учнів. На уроці використовувався підручник для з'ясування більш детальної інформації учнями.

Розвиток комунікативної компетенції учнів.

Одним із основних принципів розвитку мовлення та навчання дітей рідної мови є принцип комунікативної спрямованості навчання. Розвиток комунікативної компетенції учнів здійснювався протягом всього уроку, але найбільше уваги цьому я приділила при виконанні учнями вправи «Дослідження-відновлення». Учні намагалися відновити фразеологічні звороти, які були пов'язані з темою уроку. Також школярі пояснили значення цих фразеологічних зворотів та увели їх у речення, для того, щоб показати на скільки правильно вони можуть використовувати їх у повсякденному житті.

САМОАНАЛІЗ УРОКУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Реалізація культурно-змістової лінії. Культурно-змістова лінія повинна була реалізуватися під час прочитання та аналізу тексту «Світ чудовий, бо різноманітний».

Робота над оволодінням учнями способами дій з навчальним матеріалом.

Я розвивала в учнів уміння правильно вживати НЕ з прикметниками.

Також я намагалася вдосконалити їх уміння знаходити у тексті та правильно використовувати у спілкуванні Не з прикметниками.

Робота над збагаченням словникового запасу учнів.

Робота над збагаченням словникового запасу учнів відбувалась під час виконання вправ. Учні, за потреби, запитували значення нових слів, а я пояснювала їх. Також учні працювали з фразеологічними зворотами, що також сприяло поповненню їх словникового запасу.

Результативність роботи на уроку. Учні добре засвоїли новий матеріал та продемонстрували набуті знання у ході закріплення вивченого матеріалу. Вони з'ясували у яких випадках треба писати НЕ з прикметниками разом та окремо, знаходили їх у тексті, підбирали синоніми та згадали фразеологічні звороти, у яких вживається Не з прикметниками. На етапі підведення підсумків, всі набуті знання були узагальнені та систематизовані.

САМОАНАЛІЗ УРОКУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Із якими труднощами зіткнулися під час підготовки та проведення уроку?

Я не врахувала час виконання завдання на етапі актуалізації опорних знань учнів, тому трохи не встигла виконати всі заплановані завдання. Темп уроку був занадто швидкий. Через те, що учні дуже хотіли отримати «бонуси», виникали деякі труднощі з підтриманням дисципліни у класі. Також я не дуже вдало обрала метод пояснення нового матеріалу.

Щоб змінили у своїй роботі, які висновки на майбутнє зробили?

Щоб уникнути труднощів, які виникли на уроці, я, перш за все, апробувала всі нові прийоми заздалегідь, щоб розуміти скільки часу потрібно на їх виконання. Також я б запропонувала учням самостійно опрацювати правило та навести власні приклади, за потреби надаючи допомогу.

